

Trstenjak, ravnatelj više djev. učione u Karlovcu. I. Sv. 8°. Str. 78. — Naš rojak ni bil sicer povsem srečen s svojimi črticami »Rane i melem«, katere je letos izdala »Matica Hrvatska«, ali »Ptice« so knjižica, katere bode vsakdo vesel. V njej opisuje največ domače ptice, a delo bode nadaljeval. Posebno zanimiv je uvod, v katerem opisuje ptičje življenje v obče. Sam priznava, da se je mnogo učil od neumrlega Erjavca, veleč: »Fr. Erjavec posta mojim učiteljem, uzorom i nema čovjeka, kojega bih ja u mladosti svojoj toliko ljubio i štovao, kao njega i. t. d.« — Ptice je opisal pisec vrlo zabavno, jezik mu je izboren.

IV. Cetrtla knjiga je navadna: »Danica«, koledar i ljetopis društva sv. jeronimskoga za g. 1889. 8°. Str. 192. — Danica je tiskana v 29.000 iztisih in je jedina knjiga, katera se med narodom lepo širi. Zabavna in poučna priloga je tudi letos dokaj zanimiva in obsega tudi jedno večjo povest ruskega pisca S. Sjemenova: »Dva brata«, katera je zaradi svoje zabavno-poučne vsebine dobro došla.

Sv. jeronimsko društvo je štelo konec 1887. l. 7853 členov, za 453 več od 1886. l. Prihodnje leto si bode zidalo tudi društveno hišo in nadjamo se, da se bode skoraj lepo povzdignilo na blagor in prosveto svojega naroda.

Raznoterosti.

Vodnikovo pismo. V podstrešju župnijske hiše v Križah pri Trziču je našel tamošnji g. kapelan Alojzij Žužek med drugimi papirji lastnoročno pismo Val. Vodnika, katero do pičice natančno brez opazek priobčimo. Tako-le slove:

Freünd!

Hiermit erhalten Sie die Zeitung Nr. 5; ich erinnerte wohl den Verleger, allein er muß gerirret haben. —

Secundum Kummerdei kann y nicht für das lange i gebraucht werden; 1) weil y im griechischen absolute kurz ist; 2) auch im deutschen; wo es zugleich für einheimischen Gebrauch ausgemustert ist, 3) Dalmater brauchen es anstatt jota 4) ist es littera aliena, i. e. græca, 5) slavische Alphabethe haben es nur als ifhiza pro græcis vocibus scribendis. 6) alle Slavischen Schreibarten haben simpliciter das H, und S das ist ische für alle ausdrücklichen i. — Daher sind wir einverstanden, dem y Urlaub zu geben, und nur 5 einfache Vocale zu statuiren; übrigens pro libris grammaticis, und in casu Amphibologie die accentu zu nehmen.

Das deutsche k. k. — und so auch einige Ethiket Worte müssen sich die Leute abbreviirt zu empfangen gewöhnen — folglich z. k. id est k. k. — zu lesen wissen — usus plura docebit. — Mein lieber! würden Sie Glagolizam, und Cyrillicam lesen, da fänden Sie abbreviaturen, welche mir zwar leslich, und doch einem Z. Kummerdei, Linhart etc: unleslich waren, und sind — Coram plura! —

Per zefarfkimo dvoru ist wirklich ein Druckfehler, und muß sein: per zefarfkim dvoru, oder auch dvori. — Ich bitte mich bei Ihrer Anherkunft darauf zu erinnern, und mir die Zeile im Zeitungs-Blatte, wo dieser Fehler steckt, zu zeigen; vt exhaurire queamus rem in questione positam.

In Betref des f und s in der Mitte der Worte, müßten Sie nur kein gebokrner Slave sein, wenn Sie felbe nicht unterscheiden. Klingt nicht verchieden posneti verfpätten, von posním, ich verfpätte mich, und pofneti, abraumen, von pofnamem; und so weiter.

Das groffe „S, und S, muß distinguiert werden; nur Buchdrucker sind oft unachtsam, und Correc-

tores auch; das heisset, auch ich vergeffe oft; allein künftig will ich behutsamer sein; obwohl darüber noch kein Endurtheil gefasset ist.

Nie werden Sie mich mit Kritik beleidigen, und ich bitte Sie hiermit, nicht mehr darüber Beforgniß zu äuffern; sondern kommen Sie, und kommen Sie nur recht oft mit Briefen, und persönlich; zugleich jederzeit mit litterarischen Einwürfen. Sie sind bereits ein alter Litterator, und qua talis sind Sie mir gewiß jederzeit willkommen. Wir sind uralte Bekannte; wir kennen uns; und so fürchten Sie ja nicht, daß Sie bei mir unrecht ankommen.

Jetzt noch was neues; Kehl ist mit Kapitulation an uns übergangen; aus Italien hofen wir bald glückliche Ereigniffe. Künftigen Mittwoch wird hier Pinhek als Pfarrer installirt; deutscher Domprediger wird Zhadesh, oder Kagnus. — Der Freimann ist vorgeftern hier gestorben. —

Ich erwarte Sie mit Freuden am 25ten oder den Tag, als Sie kommen können. Ich bleibe hiermit in Eile

Ihr Vodnik, m. p.

20. Jäner 1797.

Dunajska umetnijska razstava povodom cesarjeve štiridesetletnice se je obnesla vsestransko ugodno. Nameravali smo sicer več o njej poročati, a prostor ni dopuščal in zavirala je težava, katero ima popisovanje slik brez ilustracij. Opomnimo naj tu, da so se razstave vdeležile: Nemčija, Italija, Španija, Hollandija, Belgija, Švedija in Norvegija in Anglija. Bila je pod pokroviteljstvom nadvojvode Karola Ludovika, ki jo je otvoril dne 3. marca in dne 2. junija umetnikom razstavljalcem razdelil darila: 20 zlatih, 30 srebrnih svetinj, tri pa svetinje Karola Ludovika.

Pisalnica. Američani so izumili stroj, ki vam napiše vsak list v razločnih, čistih in lepih črkah. Piše se brez truda in prihrani mnogo časa, ker je moči 10—16 enakih pisem naenkrat napisati. Rabi se lahko v vseh jezikih. — Poskusimo ga opisati! — Mislite si mostiček ali male sani. Za ograjo tega mostička sta dva železna, zobčasta droga. Med tema drogoma leži na beli podlagi ves »abc« in številke in ločila. Pod mostičem je škrinjica, v kateri je počrnjeni papir.

Ta papir pride pri pisanju med mostiček, črke in številke, in med papir pripravljen za pisanje. Vse to je premakljivo in gibljivo. Mostiček ima ročaj s potrebnim tipkom za pritiskanje črk in za ravnanje papirja. Vse to je priprosto in trdno izdelano. Velja okrog 40 gold. J. J.

„Kranjske muhe so pa hude!“ S tako strašno novico so l. 1528 Turki iz Kranjskega domu v Bosno prihlačali. To grozno vest so širili po širnem turškem cesarstvu, in kmalu je vedela vsa Turčija od Save do Grškega morja, da so bosniški Turki pred kranjskimi muhami bežali.

Poletu l. 1528 je prišla četa Turkov čez Kolpo na Dolenjsko. Razdelili so se na več čet, katere so se na vse strani razlile. Jedna teh je ropala okrog Turjaka. Ko je todi vse opustošila, obrne se čez Dobropolje in Struge proti Krki.

Ljudstvo je bežalo v tabore in gradove, kamor je odvedlo tudi svoje imetje. Struški kmetje so se zaprli v majhen, a dobro utrjen gradič pod Tabrom. Spravili so v grad vse, kar so mogli. Neki kmetič je pripeljal tudi svoje čebele v grad, ker se je bal, da bi mu Turki panjev ne sežgali. Zamašili so panje in so je zložili v skladalnico za grajskim obzidjem.

Turki moré in požigaje privihrajo v Struge. Urno poropajo, kar so bili Stružanci še pustili po hišah, vasi pa požgó. Nato jamejo oblegati grad.

Hrabro so odbijali struški kmetje vse napade, saj so branili sebe, svoje žene in otroke in imetje. Vendar bi se bili morali prej ali slej podati, kajti Turkov bilo je le preveč.

Peti dan je že trajalo obleganje. Turki poskušajo poslednji napad, kajti morali so hiteti, da bi ne prisli Dobropoljci Stružancem na pomoč.

Stružanci se boré s poslednjimi močmi. Metali so debelo kamenje in hlode čez obzidje, a ko jim je tega zmanjkalo, prišle so na vrsto čebele.

Panje so pometali čez obzidje v najgostejše gručé Turkov.

Vspreh je bil sijajen in nepričakovan. Panji so se ob trdih turških bučah razbili, in sedaj so se čebele razdražene vsipale Turkom v obraz ter so je grozno pikale.

Turki se novega sovražnika niso mogli ubraniti z mečem, niti s čim drugim. Zaradi tega obrnejo hrbet in popustivši ves plen, spusté se v beg, rešeni Stružanci pa za njimi. Tem so se pridružili Dobropoljci in združeni so podili Turke skozi Hinje proti Krki. Tako so premagale male čebelice Turke ter rešile Stružance.

Turki so se še dolgo pozneje spominjali hudih kranjskih muh. Priobčil Fr. Jaklič.

Narodni pregovori. Vsako selo ima svojo šego, vsaka hiša svojo čud. — Kakov panj, takova mladika. — Pod kupljenikom (mernikom) ni moč plesati. — Zrelih hrušek ni treba otresati. — Lahko je z drugo roko kače loviti. — Ki kupi, ta lupi. — Kdor hoče psa tepsti, lahko mu je palico dobiti. — Sem sam kakor lilek. — Hiša je jama, če še toliko notri vržeš, nikdar ni zadosti. — Kdor trn na potu pobere, ima en greh manj. — Dok kolo teče, repa raste. — Kdor ne dá sitemu, i ne bo dal potrebnemu. — Kar je rano, to je zdravo. — Ki se ima ú kaj, se brzo preobleče. — Mal pir, vélika usta. — Žaba ni za lešnike.

V Adlešičih nabral Iv. Šašelj.

Popravek. Sotrudnik naš, g. Janko Leban, učitelj v Avberu, prosi nas, da bi popravili sledeče: V pesmi »V holezni« v 10. listu »Dom in Svet« a čitaj drugi stik četrte kitice: »Rešenja (ne rešenje). V pesmi »Pri mrtvaškem odru brata Avgusta« čitaj blága (ne draga).

Temu listu smo prideli četrto pole priloge, naslov in kazalo, zavitek in „Vabilo na naročbo“.

Ker je vabilo na naročbo tiskano posebej, ni nam treba tukaj reči nič družega, nego: Srčna hvala vsem pisateljem in naročnikom! Na svidanje v novem letu!

Za bodoče leto je uredništvo dovolj preskrbljeno, da ne bode treba nejevoljnim biti čitateljem. List bode pisan poljudno; ni pa namenjen otrokom, ampak odrasli učeči se mladini, ki spoznava življenje in hrepeni po omiki.

Kaj lepo prosimo one naročnike, ki niso še plačali naročnine, naj se nas spomnijo. Tako tudi prosimo dosedanje naročnike, da bi blagovolili kmalu naročiti se tudi za bodoče leto, ker je treba o pravem času določiti število iztisov, kakor tudi napraviti natančen zapisnik in oskrbeti naslove. Prosimo, da bi nam natančno naznanili naročniki zadnjo pošto, ker sicer nam prizadenejo mnogo truda in tudi nered pri pošiljanju. Skrbeli bomo, da bo vladala v razpošiljanju točnost in rednost. Prosimo, da bi se naročniki, kadar ne dobijo lista pravočasno, poprej na pošto obrnili, potem na upravništvo, ki bode vsak nedostatek poravnalo.

Štev. 1. in 2. sta se poslali mnogim na ogled, nekateri so tudi po dva izvoda jedne številke dobili: prosimo prav lepo, da bi nam dotične preostale številke, zlasti pa 2. štev. vrnili. Ako nam kdo odstopi 2. štev. 1. l., radi jo kupimo.

Posebnih platnic za vezanje nismo dali napraviti, ker je letnik predroben, pač pa bomo to oskrbeli prihodnje leto.

Uredništvo in upravništvo.

Cena: Za celo leto 1 gld. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravništvo je v Marjanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe.

Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.